

Авикингцэа

АВИКИНГЦЭА

Аҗхьяжәә

Авикингцәә – Скандинавтәи, Нормантәи амшынуаа айбашьџәә ракун. Урт 8 - 9 ашышыкәсақәә рзы икәыланы Европа еиуеиҗшымз атәылақәә рґы, аколониакәә шыақәдыргылон.

Авикингцәә рыҗсадгыл иахьатәи Шведтәылеи, Норвегиеи, Даниеи атдакырадгыл акун иахьыҗаз. Авикингцәә аҗаацәара акны ииыз аџбатәи, уи анаџс ииыз аҗкунцәә ракун. Ақьабз ала урт раб иҗынхара рыхәҗамзт. Ауааҗсыра рхыҗхьазара азхара амшала урт адгьылқәә рзымхәә иалагеит. Урт амшын акны

ақэылара ала рхы рбон. Авикингцэа ирылан аныкэащэеи, ахэаахэтцэеи. Аха ажэа викинг амшынқэылащ акун иаанагоз. Икоуп агэаанагара Христофор Колуб Америкатэ аконтинент ахь днеианза, авикингцэа акыр заа инеихьан хэа. Аиндеицэа рғагылара амшала урт Америка анхара изаламгит.

Авикингцэа зеггы иреиҕыыз айбашьщэеи, аеыкэтэащэеи ракун. Урт 300 шықэса рыщ-нутқа Европа зеггы ршэаны ирыман. Агэы-мшэакэа, ицьбараз авикингцэа иццакуаз аҕбақэа рыман. Адггыл

аҕны урт қәҕарала рымша ылырхуан. Авикингцэа рыщхара қамтқауа ақалаққэеи, ақытқэеи дырбгон. Урт Британия, Ирландия, Франция, Италия ахэтқак дырбгеит. Нас урт реиҳарак арт адггылқэа рҕны анхара иалагеит. Авикингцэа рықәҕареи, рқэылареи 1100 шықэсазы иакэытцит. Уи аамтэазы авикинг рацэа ақырсианра рыдыркылеит. Адунеи аҕны абааҕсыра маҕхеит.

Агэымбылцьбара адаггы авикингцэа уамашэа иубаша акы рыман. Урт иацэшэон амшын акыр иахьытцаауылаз ахь анеира.

Авикингцэа ргэы иаанагон амшын атцаулара аҕны урт адгбыл иазнеиуеит, уаҕа урт изықэтэоу рыҕба қахауеит хэа.

Авикингцэа Исландиеи, Гренландиеи раҕхьатэи Европатэи анхацэа роуп.

Авикингцэа ртынч нхара

Авикингцэа тынч ианынхоз ақытанхамҕа рнапы алакын. Авикингцэа реиҳарак анхацэа ракун. Урт иаадрыхуан арыци, аутратыхи, ираазон аҕаиуан, ажэ, ацэ, аҕэа, ацьмақэеи, акэтқэеи. Авикингцэа абнатэ цстэы иазышэарацон. Урт ажы бзиақэеи, аметалургцэеи ракун. Авикингцэа даараза ибзиаз абцъари, ахьымаҕэеи картцон. Ихэхээз аҕны ду аҕны авикингцэа рҕызацэа нхон. Аҕыза иматц зуаз уи ицны аҕны ду аҕны инхон.

Анхарт

Авикинг ақытауаа оныс ирымаз ақбалақәа роуп. Ақбалақәа шшаны иргылан. Акыр змаз анхаоцәа идууыз, пұшыкәакь змаз аонкәа дыргылон, уақа ртаацәа рыманы инхон. Скандинавтәи атәылақәа ркны авикингцәа амәтәы онкәа ркны инхон. Испаниеи, Ирландиеи, атцла, аоны аргыларазы иапұсамзт. Арақа авикингцәа

ахахә онкәа дыргылон. Аоны ауаҕах хада идуын, илашыцан. Агәҕаны ахәшҕаара катцан. Арақа афатә дырмазеиуеан. Ауаҕах хада иахынхози, иахыцәози акун. Аоны аонутҕка лассы атцәанкәа гылан, урт ахыб ркын. Зны – зынла арт атцәанкәа рашыҕахь ацәарта тыпұкәа картцон.

Авикингцэа ркытэа усака идуымзт. Урт ахэаахэтрэи, аусуртэа рцентркэа еимардон. Абас еипш икоу ацентркэа пшаауп Норвегиа, Даниа, Шведтэылатэ атэақырадгыылкэа рэы. Аонкэа ракузар ахэаахэтрэтэ ацентри, амшын акэарэи иацэыхараны иргылан. Убас авикингцэа харантэ раба иба абарэи, афагыларазы аамта рацэеи рыман.

Амацэа

Авикинг анхафцэа рышэтэатэы мариан. Урт ахарпэ еикэатэа ршэын, уи аатэа еипш реикэакэа хыхь ирыкэтэан. Хыхь ииаша закэыршэкэа рыкэын. Акыр змаз авикингцэа рымацэа улапш акэшэон. Урт иауыз аикэеи, акылпэади рышыан. Ирыкэдыршэуаз

еиуеиџшым аџштэы аман, еихарак илашаз аџштэы рыман. Авикингцэа рыќны иалартцэан аласха хылџеи, анапхарџеи. Урт иара убас аџеи, ауапцэеи ирылхыз ахылџаќаэаѓы рхарцон.

Чыдала даараза иџшзан аќса авикингцэа рышэцатэы. Уи хыхь итшэан, акалт тбаан. Амаќа аќны икнахан адач хучќа, уи аќны ахэызба хучќеи, агэыри, амаркатыли ухэа амаќаэхэ хучќа кнахан. Хатца иќаз аџхэыс ачыт ишќаќаз иалхыз, аќаэа џшра змаз ахылџаќа рхан. Аќса хучќа рхахэы ацахы ала иќахэан. Авикингцэа аиха лыхтэ аџычага аныќаѓараѓы бзиа ирбон. Аќын змаз амаќаќа бзиа ирбон, ирымѓартцон.

Аќса авикингцэа

Аќса авикингцэа аџны аус активрала иалахэын. Ичыдаз ароль лыман аќаэара реихабы иџхэыс. Уи аќаэара ду рыфатэ лнапы ианын. Авикингцэа рќаэа ахыџхызара раќала ишыќаэылан. Аќаэа рыџшэмаџхэыс агэра ганы дыќазар акун азын азы афатэ ирымоу рызхоит хэа. Аќса азын азы идырмазеиуан ашэи, ахушей, аќаэеи, аџсызи. Аќса атциаа атэы бзианы ирдыруан. Урт ахэшэ злырхшаз атциааќа ирыќэшэон. Аќса арахэ ирхылаџшуан, ахаќа шэарыщара ма аџсызќра ианцоз. Аџынџхэыс лыбќа ахэарќа ацџха кыдќахэаланы илыман. Ахаќа аныќамз лара лакун аќаэа рзы аќаќхыќэра зќэыз.

Ахәса авикингцәа 12 – 15 шықәса зырхытцуаз хатца ицон. Уи ақәра азы имазеиын аөнрей, аусуреи азы. Урт аоны аҕхәыс еиҳабцәа рыцхрауан. Ачара атаацәара реикәшахатреи, реимадареи ала ишьақәгылон, урт рыцәгыареи, рыбзиареи еищырхыргон. Азҕаб лгәаанагара азәгы дазтцаауамз.

Азҕаб деихратцон. Уи аласеи, ачыҕи ирылхыз амаҕәеи, асыгеи, азахыгеи лыҕаны дрышьтон лхатца ионы ахь. Акыр змаз атаацәа азҕаб ахьымаҕәагы лыртон. Азҕаб илгоз зегы, лара лхатәы акун. Рхылтц лан лбеара аҕынхацәа ракун.

Ақәҗағы изы ахадара ду змаз аҗама акун. Аҗама ақәҗағы истатус аанарҗшуан. Авикингә айбашьҗы шаҗа ибзианы дыкәҗоз аҗра убрысҗак ибзиаз аҗамагьы иман. Аҗама ирҗшзаны иҗатқан. Уи ахәҗҗы ибеианы иҗычан. Авикингцәа аҗама ахадара ду артон. Урт аҗама ахьызкәа рыртон.

Авикингцәа рҗырак гьежьын. Еиҗарак уи амҗы иалхьын. Аҗырак айха акуршан. Агәҗагьы иҗәҗаз айха кьдын. Аҗырак акәыршара диаметрк иҗан, ақәҗағы датцәахуан ибҗазара инаркны ихы аҗнынза. Аҗырыккәа асахьакәа рнын еиуеиҗшымз аҗштәкәа рыла.

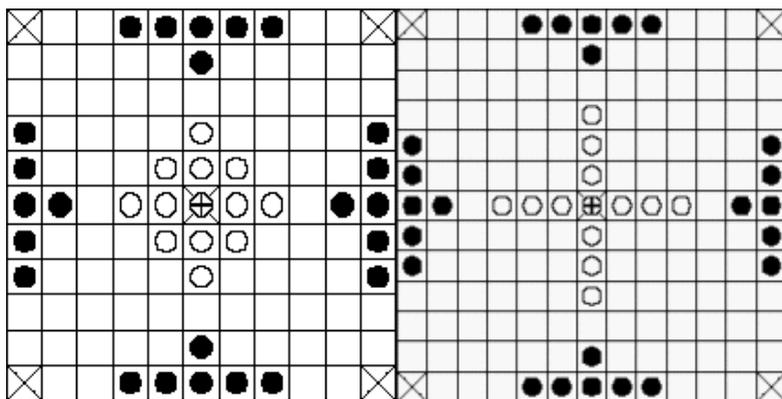
Иара убас ишәартан аҗсагьы, авикинг инапы аҗы. Авикингцәа раҗсақәа цт сантиметр иҗан, аҗса җынҗа цҗрын. Уи амҗҗы атцәан хәхәкәа ирыдҗахәалан. Авикингцәа раҗсақәа харантә раҗа игәыдыртон.

Авикингцэа абцъар рымџан, уи аџстэы ацэа жэпала икэыршан. Ацэа ахахэы урт ахьта иацэыхьначон. Ахэамта иџоу ала, авикингцэа рлактаџкэа атэыџа дукэа рыдџатцалан. Атэыџақэа раџацэа ианырбалак даараза иацэшэон, аха уи ишыақэырџэџэам хэамтоуп. Аиашазы урт ирымаз атэыџа зхагылаз алактаџкэа ичыдаз аридуалқэа раан ирхартцон.

Тавлеи

Тавлеи иинтиресу астратегиятэ хумарроуп. Урт авикингцэа рыкнытэ иаауеит. Уи ахумарра ашахмат рхэыцаанза акыр аамта заа ирхэыщхьан Европа акны. Скандинавия акны уи 3 тэ ашэышықэса инаркны ихэмаруан. Авикингцэа Тавлеи Европа зехьынцэара иаладыртэеит. Уи бзиа ибаны ихэмаруан,

Гренландия, Исландия, Британия, Украина ухэа убас итц. Асахьақэа рыкны ибзианы иубоит, ҫавлеи ашахмат еипӳш айкӛшарақэа змаз аҫыи акны ишыхумаруа. Ашахмат еипӳш уи афигурақэа “ах” ифигура алоуп. Ахумарра ианалагоз “ах” афигура аҫыи агӛтаны итӛартӛа акны дтӛан. ҫавлеи акынгыи айкӛатцӛеи, ашкӛакӛа фигӛурақэа еиӛагылон. Аха ҫавлеи акны ахумарра айкӛатцӛақэа алагон. Аҫа ифигурақэа иӛагыло ифигурақэа ӛба рыбжӛара икалар, ускан ахумарӛы ифигура ицӛызуан.

Мифология

Авикингцӛа рмифология даараза азӛлымхара амоуп. Уи иалоуп даараза аинтирес змоу атцасқэа. Авикингцӛа рынцӛа хада Один иакун. Один айбашьра зыхьчоз анцӛа иакун. Ахӛамтӛа ала Один блак змаз, аетцӛа пӳштӛы аматӛа зшӛы - абрыг иакун. Уи аашьапык змоу аӛеи дакӛтӛоуп.

Авикингцэа агэра
ргон, айбашьра аҕны
итахар, урт анцэа Один
ицны рыпҕстазаара
наргзон хэа.

Авикингцэа агэра
ргон айбашьра аҕны
фырхатцарала итахаз
рыпҕстазаара алаку ныхэа

тып аҕны анцэа Один ихан аҕны инаргзон хэа. Уаҕа ахэса
пҕшзакэа арт айбашьцэа рыматц руан. Авикингцэа имџапҕыргоз
рныхэа мшкэа даараза абжьдурала имџапҕыргон, еихарак
айбашьра аҕны аиааира аныргалак. Амузыкантцэа еиуеипҕшымз
аинструменткэа рыҕны ихэмаруан. Авикингцэа апоетцэа –
аскалдцэа, ажэеинраала дуҕэа рыџуан, иапҕхьон агэымшэа
айбашьцэа ирызкна.